

Masarykova univerzita
Pedagogická fakulta
Fakulta biologie

Komplexní zahraniční cvičení v terénu

Národní park Risnjak

Vypracovaly:

Jana Vlčková, učo: 252511

Eva Dozbabová, učo: 253014

Národní park Risnjak

Chorvatsko začalo chránit oblasti divoké přírody v roce 1949, v tomto roce vznikl Národní park Plitvická jezera na plošině Lika. O několik let později a to v roce 1953 byl severně od Rijeky založen Národní park Risnjak. Před krátkou dobou k němu byla připojena oblast Snježniku a prameniště Kupy. Před několika lety byl tento národní park prohlášen evropskou biosférickou rezervací.

Důvod ochrany:

- chrání se jeho geomorfologická, klimatická, vegetační a faunistická rozmanitost, bohatství endemických rostlin

Charakteristika:

- NP Risnjak náleží do horského systému Dinaric, který se táhne od východních Alp do hor Sar-Pindos (Balkán), takže pokrývá území přesně mezi těmito horami
- celá oblast je součástí horské plošiny Gorski Kotor, která odděluje Slovinsko od Chorvatska, park se rozkládá v západní části (oblast Gorski)
- nachází se asi 43km severovýchodně od Rijeky
- rozloha 64 km² (6350 ha), původní rozloha před připojením Snježniku a prameniště Kupy byla 34 km²
- většinu území pokrývají lesní a travnaté porosty s mnoha krasovými útvary
- v roce 1995 zde byla vytyčena známá stezka Leska (3,8 km)
- NP Risnjak zahrnuje oblast širšího okolí hory Risnjak, která je klimatickou i vegetační hranicí mezi přímořským a kontinentálním pásmem
- krajinu formovaly především krasové jevy, proto tu nalezneme velké množství krasových útvarů jako sluje, prolákliny, jeskyně, propasti a prameny dále rozeklané skalní stěny, ostré věže
- NP Risnjak je poměrně odlehlý, možná proto je opomíjený a velice málo frekventovaný, zahraničních turistů sem ročně přijede jen několik desítek, prakticky ho navštěvují pouze školní výlety na jaře či na podzim

Obyvatelstvo:

- většinu rezervace tvoří panenské, turistickým ruchem nedotčené hvozdy, ve kterých se jen tu a tam ukrývá nějaká vesnička, největší z nich je Crni Lug, ve které se také nachází ředitelství národního parku

- ve vesnici Leska je obydlen pouze jediný dům, od jara do podzimu slouží zemědělcům, kteří tu na speciálně založených terasách pěstují brambory, hrách a fazole

Nejvyšší vrchol:

- nejvýše položeným bodem je hora Veliki Rinsjak, jejíž vrcholek se nachází v nadmořské výšce 1528 m.n.m, z tohoto místa je nádherný výhled do Kvarnerského zálivu (záliv se nachází mezi Dalmácií a poloostrovem Istriie, v severovýchodní části Jaderského moře)
- na vrchol Veliký Rinsjak se dá vystoupat pouze pěšky, průměrně zdatný člověk se tam dostane za tři a půl hodiny, pod vrcholem je horská chata
- nejnižší bod – 290 m. n. m. – pramen řeky Kupa

Klima:

- klimatické podmínky jsou díky výrazným povětrnostním vlivům a nadmořské výšce rozmanité a bylo zde identifikováno až 20 různých společenstev
- teplé, s průměrnou teplotou okolo 20 °C
- deštivé jaro a podzim, chladná zima se sněhem
- vrcholky hory Risnjak jsou pokryty sněhovou vrstvou po dlouhých pět měsíců v roce, pokrývka může být až 4 metry hluboká
- Risnjak tvoří vegetační hranici mezi přímořským a vnitrozemským podnebím

Hydrologie:

- nachází se zde předěl mezi rozvodím Jaderského a Černého moře
- pramení tu řeka Kupa, její pramen je hluboko ve skalní průrvě asi 80 metrů pod zemským povrchem, samotný pramen má podobu zhruba 50 metrů širokého jezírka (potápěči zde zjistili, že Kupa pramení dvěma oddělenými kanály, užší má hloubku 86 metrů, širší má hloubku 57 metrů)
- velká část toku Kupy asi 80 km tvoří hranici mezi Chorvatskem a Slovinskem, kromě rybaření je řeka jako stvořená pro sjezd na kánoích a raftech
- řeka vytváří krasovou krajinu dolomitických hornin
- nalezneme zde krasové ponory – což je nálevkovitý otvor v zemi, který vzniká působením vodní eroze na skálu, je typický pro krasové oblasti
- v celé oblasti pod nepropustnými horninami proudí voda, která v některých místech vyvěrá
- dále je zde Lokvarské jezero s několika jeskyněmi v sousedství

Geologie a geomorfologie:

- národní park má složitou strukturu karbonátových hornin, jejichž vznik se datuje od prvohor až čtvrtohor
- patří k dinárskému horskému pásu, dle geologických rysů má charakter vysokohorského krasu s vrcholy porostlými lesy a loukami
- nejstarší horniny paleozoika se nachází v horním toku Krasicevica a část údolí řeky Kupy
- skály z triasu jsou ve vysokých nadmořských výškách kolem Leske, Béla Vodice a Biljevine
- mladší horniny z triasu a jury se nacházejí na vyšší horské oblasti a Snježnik
- vápenec, dolomit

Typy půd:

Černé půdy na vápencích a dolomitu – tento typ půdy se vyvíjí hlavně v hornaté oblasti

Rendzina – se nachází na sypkých půdách vyvinutých na karbonátové podložce

Hnědé půdy – tento typ půdy zabírá poněkud větší oblast v kopcovitých a horských oblastech, jsou to půdy prodyšné, udrží malé množství vody, na těchto půdách jsou jedle, buky a smrky

Flóra:

- 1148 druhů a poddruhů
- rostlinstvo je tu jak alpského tak subalpínského stupně
- flóra je tvořena hustými borovými hvozdy, jedlovými lesy (jedle dosahují výšky až 45 metrů), ve vyšších polohách nad 1200 m jsou čisté bučiny, výše už jen porosty kleče a zakrslého buku
- nalezneme zde i jilmy a javory
- pestrá mozaika lučních květů, vyniká protěž alpská (*Leontopodium alpinum*) a penišník srstnatý (*Rhododendron hirsutum*)
- na vrcholu Risnjaku rostou chráněné a ohrožené rostliny jako jsou protěž, orchideje a alpské růže

Protěž alpská:

- třída: Dvouděložné, čeleď: Hvězdčovitité
- je přísně chráněná
- doba květu: červen – září
- vytrvalá nízká bylina rostoucí na vápencových skálách Karpat

Jedle bělokorá:

- hojně se využívá ke stavbě člunů
- vymizela z mnoha chorvatských lesů
- zde se uchytila spolu s buky a tvoří tak jedlové bučiny (podrosty zde tvoří lísky, borůvky a bezové keře)

Horské louky:

- z ploch odlesněných kvůli zemědělské půdě a pastvinám se staly louky
- ke konci léta zde rostou koberce vřesu, bezkoleneček modrý, kostřavy a další traviny

Fauna:

Obojživelníci:

- v lesích lze spatřit čolka horského (*Triturus alpestris*)

Ryby:

- pstruzi
- lipani

Ptáci:

- 114 ptačích druhů (26 druhů je na Červeném listu ohrožených druhů Chorvatska)
- stěhovavý i nestěhovavý zástupci
- orlík krátkoprstý (*Circaetus gallicus*)
- tetřev hlušeček (*Tetrao urogallus*) – má status ohroženého druhu
- sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*)
- jeřábek lesní (*Tetrastes bonasia*)
- krahujec obecný (*Accipiter nisus*)
- puštík obecný (*Strix aluco*)
- datel (*Picoides leucotos*)
- orly, jestřáby

Savci:

- medvěd brtník, medvěd hnědý (*Ursus arctos*)
- srnec obecný (*Capreolus capreolus*)
- kamzík (*Rupicapra*)
- divoké prase (*Sus scrofa*)
- divoká kočka (*Felis silvestris*)

- rys ostrovid (*Lynx lynx*) – právě rysům vděčí Risnjak za své jméno – hojně se tu vyskytoval, ovšem v 19. století jej člověk vyhubil, rys se sem znovu vrátil až ve druhé polovině 20. století
- kuna lesní
- vlk obecný (*Canis lupus*) – odhaduje se, že dnes v Chorvatsku žije celkem 160-210 vlků, jejich hlavním stanovištěm je ekosystém horských lesů, který se nachází v oblasti Gorski Kotar, vlk je uveden jako ohrožený druh IUCN Red List a zákon tak zakazuje jeho lov

Tetřev hlušec:

- pták téměř velikosti krocana, tmavý, hrud' leskle modrozelená
- delší zakulacený ocas
- samice je menší, červenohnědá, na hrudi má rezavou skvrnu
- k životu potřebuje rozsáhlé, nejčastěji jehličnaté lesy, s roztroušenými volnými plochami
- důležité jsou porosty bobulonosných keřů a bylin, které poskytují potravu i úkryt

Turistika:

- často NP Risnjak navštěvují sérologové a sportovní rybáři (loví se tu hlavně pstruzi a lipani)
- naučná stezka Leska – vlastivědná stezka, skládá se z 12 informačních tabulí, ze kterých se dozví leccos o fauně a flóře ale i o lidech, kteří tu žili
- o správu parku pečuje 8 profesionálních hlídačů

Literatura:

Knižní zdroje:

- 1) ANDĚRA, M. *Národní parky Evropy*, Slovart Praha, 2008, ISBN 978-80-7391-162-1
- 2) CERIANI, BIANCHETTI, a kol.: *Chorvatsko – průvodce cestovatele*, Ikar, 2007, ISBN: 80-249-0157-9
- 3) DONATELLA, C. *Chorvatsko*. 1. vyd. Praha: Ikar, 2003, ISBN 80-249-0157-9.
- 4) HEŘMANOVÁ, N. *Chorvatsko: průvodce do zahraničí*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2003, ISBN 80-7033-756-7.

Internetové zdroje:

- 1) *BioLib.cz* [online]. [cit. 2012-06-23]. Dostupné z: <http://www.biolib.cz/>.
- 2) *Česká televize* [online]. [cit. 2012-06-23]. Dostupné z: 1) <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10123424944-chorvatske-narodni-parky/207562230730004-risnjak-gorski-kotar/>.
- 3) *IHNED.cz* [online]. [cit. 2012-06-23]. Dostupné z: <http://life.ihned.cz/cestovani/c1-25163930-chorvatsky-risnjak-cesi-jeste-neobjevili>.
- 4) *Nacionalni park Risnjak* [online]. [cit. 2012-06-23]. Dostupné z: <http://risnjak.hr/>.
- 5) *NATURA FOTO: Fotografie přírody a různých koutů světa* [online]. [cit. 2012-06-23]. Dostupné z: <http://www.naturafoto.cz/>.
- 6) *Národní parky*. [online]. [cit. 2012-06-23]. Dostupné z: <http://www.narodniparky.info/np-chorvatsko/35-narodni-park-risnjak.html> .